Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2020-522
(prof. mr. M.L. Hendrikse, voorzitter en mr. D.P. van Strien)

Klacht ontvangen op	: 2 september 2019
Ingediend door	: Consument
Tegen	: ASR Levensverzekering N.V. h.o.d.n. Ardanta, gevestigd te Utrecht, verder te noemen Verzekeraar
Datum uitspraak	: 19 juni 2020
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Vordering afgewezen

Samenvatting

Natura-uitvaartverzekering. Verzekeraar is niet gehouden het verzoek van Consument de Verzekering af te kopen, te honoreren. Niet is komen vast te staan dat de op de verzekering toepasselijke algemene voorwaarden zijn verstrekt. In dat geval geldt de wettelijke regeling op grond waarvan de verzekering niet kan worden afgekocht. Het beroep van Consument op de aanvullende en de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid slaagt niet. Zijn vordering wordt afgewezen.

1. De procedure

1.1 De Commissie beslist op basis van haar Reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat hierbij om: 1) het klachtformulier van Consument; 2) de aanvullende stukken van Consument; 3) het verweerschrift van Verzekeraar; 4) de repliek van Consument en 5) de dupliek en aanvulling daarop van Verzekeraar.

1.2 De Commissie is van oordeel dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist.

1.3 Consument en Verzekeraar hebben gekozen voor een bindend advies. De uitspraak is daarom bindend. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 Consument heeft met ingang van 1 augustus 1991 een natura-uitvaartverzekering met polisnummer XDA [nummer] (hierna: "de Verzekering") afgesloten bij een rechts-voorganger van Verzekeraar. De huidige maandpremie is € 5,86.

2.2 Op grond van de Verzekering zal bij overlijden van Consument zijn uitvaart worden verzorgd. Bij een begrafenis zal volgens het polisblad een bedrag van € 567,23 beschikbaar worden gesteld voor "bijkomende kosten zoals grafrechten, graf delven, eventuele kerkelijke kosten, koffietafel en bloemen." In geval van crematie is voor bijkomende kosten een bedrag van € 136,13 beschikbaar.

2.3 Consument heeft bij Verzekeraar een verzoek tot afkoop van de Verzekering ingediend. Dit verzoek heeft Verzekeraar niet gehonoreerd, omdat de Verzekering een natura-uitvaartverzekering is, die op grond van de wet en de toepasselijke verzekeringsvoorwaarden niet afkoopbaar is. Consument is het met dit standpunt niet eens en heeft een klacht ingediend.

De klacht en vordering

2.4 Consument verzoekt de Commissie aan hem het recht van afkoop van de Verzekering toe te kennen. Hij stelt zich op het standpunt dat Verzekeraar zijn verzoek moet inwilligen en onderbouwt dit standpunt als volgt:
- de Verzekering is een levensverzekering en geen zuivere natura-uitvaartverzekering of kapitaaluitvaartverzekering. Een levensverzekering kan conform artikel 7:978 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: "BW") worden afgekocht als deze voorziet in een stellige uitkering. Dat is het geval.
- De mogelijkheid tot afkoop van de Verzekering hebben partijen niet geregeld. Op grond van artikel 6:248 lid 1 BW genoemde redelijkheid en billijkheid moet deze leemte daarom worden aangevuld. Ten eerste omdat de Autoriteit Financiële Markten (AFM) aanbeveelt natura-uitvaartverzekeringen afkoopbaar te maken. Voorts omdat de premievrije waarde van de Verzekering € 4.363,- is en op grond van het Besluit van 22 mei 2008 tot beperking van het recht op premievrije voortzetting van de levensverzekering (hierna: het "Besluit") het wettelijk recht tot premievrijmaking (artikel 7:978 lid 2 BW) kan worden uitgesloten voor levensverzekeringen waarbij de aangepaste uitkering na premievrijmaking lager zal zijn dan € 5.000,-. Wordt de verzekering in dat geval gestopt, dan heeft de verzekeringnemer volgens de nota van toelichting bij het besluit recht op de afkoopwaarde. Ten slotte is er genoeg aan de verzekering verdiend. Het is nu redelijker dat de verzekering kan worden afgekocht dan dat Verzekeraar nog de vruchten (rente) van de premievrije waarde geniet.
- ook op grond van de derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid (artikel 6:248 lid 2 BW) moet de Verzekering kunnen worden afgekocht.

Het verweer

2.5 Verzekeraar heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van Consument. Voor zover relevant zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

3.1 De Commissie moet de vraag beantwoorden of Verzekeraar gehouden is het verzoek van Consument de Verzekering af te kopen, te honoreren. Dit is niet het geval.

3.2 Het recht op afkoop van levensverzekeringen is geregeld in artikel 7:978 lid 1 BW. Uit dit artikel volgt dat levensverzekeringen verplicht een recht tot afkoop voor de verzekeringnemer moeten bevatten voor zover de verzekering stellig voorziet in een of meer uitkeringen. Op grond van artikel 7:976 BW geldt die verplichting echter niet voor natura-uitvaartverzekeringen en kapitaaluitvaartverzekeringen. Zie ook Parlementaire Geschiedenis titel 7.17 BW, Deventer: Kluwer 2007, pagina 264. De Verzekering is een natura-uitvaartverzekering, hetgeen betekent dat Consument op grond van artikel 7:976 BW niet het recht heeft om zijn verzekering af te kopen. Op grond van artikel 7:986 BW is artikel 7:976 BW van regelend recht, wat inhoudt dat de verzekeraar en verzekeringnemer bij het afsluiten van een uitvaartverzekering van de regel kunnen afwijken. Zij kunnen dus samen bepalen dat afkoop wel mogelijk is. Nemen zij echter geen afwijkende regeling op, dan geldt de wettelijke bepaling.

3.3 Consument betoogt dat geen sprake is van een zuivere natura- of kapitaaluitvaartverzekering. Hij wijst erop dat bij overlijden van de verzekerde ook een bedrag vrijkomt ter bestrijding van bijkomende kosten. Consument stelt dat dit een vrij te besteden bedrag is, dat kan worden besteed aan uitgaven die begrafenis gerelateerd zijn. Het bedrag hoeft niet strikt te worden aangewend voor de begrafenis zoals bij een kapitaaluitvaartverzekering, aldus Consument. Dit betoog faalt. Het te besteden bedrag wordt immers besteed aan kosten die samenhangen met de uitvaart “zoals grafrechten, graf delven, eventuele kerkelijke kosten, koffietafel en bloemen.” Daarmee is het bedrag juist niet vrij te besteden. De voorziening is niet vergelijkbaar met een bedrag dat vrijkomt bij een overlijdensrisicoverzekering. Dat de Verzekering voorziet in een bedrag voor bijkomende kosten, verandert de aard van de verzekering dan ook niet.

3.4 Verzekeraar stelt zich op het standpunt dat de Verzekering op grond van de toepasselijke voorwaarden niet kan worden afgekocht. Consument betwist dat deze voorwaarden aan hem ter hand zijn gesteld. Verzekeraar stelt met een beroep op het oorspronkelijke polisblad dat aan Consument zou zijn afgegeven, dat de voorwaarden wel ter hand zijn gesteld. Op de voorkant van dit polisblad staat dat op de achterzijde van het polisblad de omschrijving en de voorwaarden zijn vermeld, aldus Verzekeraar. Verzekeraar heeft echter niet een afschrift van het oorspronkelijke polisblad dat aan Consument is verstrekt kunnen overleggen en evenmin een exemplaar van de voorwaarden. De Commissie kan daarom niet vaststellen wat de toepasselijke voorwaarden zijn en of deze ter hand zijn gesteld.

Het antwoord op de vraag of de voorwaarden ter hand zijn gesteld en wat deze inhouden kan echter in het midden blijven, vanwege het navolgende.

3.5 Consument beroept zich op de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid, zoals beschreven in artikel 6:248 lid 1 BW. Op grond van dit wetsartikel wordt de rechtsverhouding tussen partijen bij een overeenkomst niet alleen beheerst door de door partijen overeengekomen rechtsgevolgen, maar ook de rechtsgevolgen die naar de aard van de overeenkomst, uit de wet, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien. Consument stelt zich op het standpunt dat het niet opnemen van het recht tot afkoop, een leemte vormt in de gemaakte afspraken die aan de hand van de maatstaven van de redelijkheid en billijkheid moet worden aangevuld. Bij de toepassing van artikel 6:248 lid 1 BW wordt echter eerst teruggegrepen op het regelend recht dat in de wet is opgenomen en dat geldt als partijen een onderwerp in de overeenkomst niet hebben geregeld. Zoals hierboven onder nummer 3.2 reeds is omschreven, biedt de wet een regeling in artikel 7:976 BW. Op grond van dit wetsartikel kan een uitvaartverzekering niet worden afgekocht.

3.6 Consument doet ook een beroep op de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid, zoals beschreven in artikel 6:248 lid 2 BW. Op grond van dit wetsartikel is een tussen partijen (Consument en Verzekeraar) als gevolg van de overeenkomst geldende regel niet van toepassing, voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn. Dit artikel kan van toepassing zijn indien in de voorwaarden het recht op afkoop van de Verzekering is uitgesloten. Consument verwijst naar de aanbeveling van de AFM om natura-uitvaartverzekeringen afkoopbaar te maken en naar het Besluit. Op grond van het Besluit kan het wettelijk recht tot premievrijmaking worden uitgesloten voor levensverzekeringen waarbij de aangepaste uitkering na premievrijmaking lager zal zijn dan € 5.000,- worden uitgesloten. Wordt de verzekering in dat geval gestopt, dan heeft de verzekeringnemer volgens de nota van toelichting bij het Besluit recht op de afkoopwaarde. Ten slotte stelt Consument dat Verzekeraar inmiddels genoeg aan de Verzekering heeft verdiend.

3.7 Een beroep op de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid gaat alleen op als het in de gegeven omstandigheden onaanvaardbaar is dat een krachtens overeenkomst tussen partijen geldende regel van toepassing is. Dit is een strenge maatstaf. De aanbeveling van de AFM die Consument aanhaalt, heeft betrekking op nieuwe uitvaartverzekeringen, die na 2009 zijn afgesloten. Op de Verzekering van Consument is deze dan ook niet van toepassing. Verzekeraar stelt voorts terecht dat het Besluit het aan verzekeraars overlaat om te beslissen of zij verzekeringnemers het recht willen bieden hun verzekering met een afkoopwaarde lager dan € 5.000,- premievrij voort te zetten.

Het besluit houdt uitdrukkelijk niet in dat Consument het recht toekomt een verzekering met een premievrije waarde lager dan € 5.000,- af te kopen. Ten slotte gaat het argument van Consument dat Verzekeraar inmiddels genoeg aan de Verzekering heeft verdiend niet op. Consument wist reeds bij het aangaan van de Verzekering hoe lang hij premie zou betalen en dat de zo opgebouwde reserve indien hij op late leeftijd zou komen te overlijden, lang bij Verzekeraar zou worden ondergebracht. Daar staat tegenover dat indien Consument op een eerder tijdstip was komen te overlijden, de Verzekering ook volledig had uitgekeerd.

3.8 De conclusie is dan ook dat de Commissie de vordering van Consument afwijst.

4. De beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is een bindend advies. Tegen deze uitspraak kunt u beroep instellen bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening wanneer wordt voldaan aan de vereisten van artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Voor het instellen van beroep geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Het Reglement van de Commissie van Beroep en meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak, zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de Geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het Reglement Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.